Literatura catalana

Jesús Moncada

Solucions · 5 exercicis

Proves d'accés a la universitat (PAU) de Catalunya. Ordenats del més recent al més antic.
Retalls dels exàmens i pautes oficials (selecat.cat / universitats.gencat.cat).

1. PAU 2026 · Setembre · Sèrie 2 · Exercici 1 (Opció B)

OPCIÓ B

Els 2 punts assignats es poden atorgar si l'examinand explica que:

(a) La llengua literària de Jesús Moncada té característiques del català occidental. Hi trobem lèxic i fraseologia propis d'aquest domini. **(0,5 punts)**

(b) La llengua literària dels contes d'*El Cafè de la Granota* té molt a veure amb la veu narrativa. Com que la majoria de contes són o bé soliloquis d'un personatge o bé escrits per un cronista que reprodueix les paraules del vell Cristòfol, la llengua literària conté elements propis de l'oralitat i de la col·loquialitat. Hi trobem locucions, refranys i frases fetes, lèxic col·loquial i dislocacions i altres estructures sintàctiques de la llengua oral. **(1 punt)**

(c) També cal remarcar el lèxic relacionat amb la navegació per l'Ebre. **(0,5 punts)**

2. PAU 2026 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 3 (Opció A)

Exercici 3

[5 punts: 3 punts pel contingut i 2 punts per la capacitat d'argumentació i d'anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

OPCIÓ A

(a) Aquest fragment és l'inici del conte «Senyora Mort, carta de Miquel Garrigues» d'*El Cafè de la granota*. El conte, escrit en primera persona, té forma epistolar, però l'autor de la carta, Miquel Garrigues, no sap escriure i es val d'una altra persona («dicto la present al meu amic Miquel Dalmau, la Clenxa»). És, per tant, un soliloqui, en què Miquel Garrigues s'adreça directament a la Mort. Al final del conte sabem que el motiu de la carta és demanar a la Mort que el deixi ser barquer, substituir Caront, en el més enllà. **(1 punt)**

(b) Com que la carta la dicta Miquel Garrigues a la Clenxa, el fragment conté elements propis de la llengua oral. Hi trobem des de diminutius («marejadet», «esglaiadeta»), frases fetes o col·loquials (per exemple: «no en treus l'entrellat», «se me'n vagi tot en orris», «de més verdes n'he vist madurar», «va cascar-la de sobte», «a cabassos»), dislocacions («De casos semblants li'n contaria...») i trets característics dels dialectes occidentals («pareixia»). **(1 punt)**

(c) En general, Moncada veu la mort com una cosa que no ens hem de prendre gaire seriosament, per això el tema és tractat de manera jocosa o irònica. En aquest conte, doncs, el tema de la mort està desdramatitzat a través de l'humor. La familiaritat amb què Miquel Garrigues s'adreça a la Mort, com si fos una persona de carn i ossos —algú a qui demanar feina—, fins i tot algú proper («es quedaria esglaiadeta») crea el contrast que genera l'humor. **(1 punt)**

Si l'examinand desenvolupa de manera correcta i coherent alguna altra qüestió pertinent no explicitada en l'enunciat, se li pot atorgar per aquest concepte fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació no pot sobrepassar els 3 punts assignats al contingut. Els altres 2 punts s'atorgaran segons la capacitat de presentar, estructurar i redactar el comentari, la claredat i la coherència expositives, i la capacitat d'anàlisi.

3. PAU 2026 · Juny · Sèrie 5 · Exercici 1 (Opció B)

OPCIÓ B

Expliqueu com és la veu narrativa dels contes d'*El Cafè de la Granota* de Jesús Moncada. ¿Qui i de quina manera explica les històries que formen el recull?

Els 2 punts assignats es poden atorgar si l'examinand explica que:

(a) La majoria dels contes d'*El Cafè de la granota* es poden dividir, pel que fa a la veu narrativa, en dos grans grups: les cròniques o informes i els monòlegs. **(0,5 punts)**

(b) El narrador cronista, que trobem en contes com «Un barril de sabó moll» o «Futbol de ribera», aplega informació sobretot del vell Cristòfol i sovint en reprodueix fidelment les paraules. Com que el cronista pretén ser només un escriba que transcriu les paraules de l'«informant», els relats contenen elements propis de la llengua oral i col·loquial. **(0,75 punts)**

(c) Pel que fa als monòlegs o soliloquis, en trobem d'epistolars («La Plaga de la Ribera», «Senyora Mort, carta de Miquel Garrigues»), amb interlocutor mut («Paraules des d'un oliver», «L'assassinat del Roger Ackroyd») i un de pur («Els delfins»). Aquí també el registre és oral. **(0,75 punts)**

4. PAU 2025 · Setembre · Sèrie 3 · Exercici 1 (Opció B)

OPCIÓ B

Els 2 punts assignats es poden atorgar si l'examinand explica que:

(a) Si bé *El Cafè de la Granota* és un recull de contes, hi ha uns elements comuns que els cohesionen i transmeten al lector la sensació d'unitat. El primer element és el lloc on transcorre l'acció dels contes, sempre la vila de Mequinensa, els seus carrers i places, el Cafè de la Granota, i també el riu Ebre i els pobles de la zona. Els personatges dels contes són gairebé tots de Mequinensa. **(0,5 punts)**

(b) Altres elements que refermen el caràcter unitari del llibre són les referències temporals i històriques, que situen els contes a la dècada dels cinquanta o seixanta del segle XX, amb referències explícites a la dictadura i al franquisme. També es pot destacar, com a element unificador, la veu narrativa dels contes, encara que no sigui sempre la mateixa: d'una banda, alguns contes són narrats per un cronista sense nom que recull la informació i reprodueix les paraules del vell Cristòfol; de l'altra, hi ha contes que són soliloquis, monòlegs directes d'un personatge. D'altres factors unificadors són la ironia i l'humor, elements centrals de la majoria de contes, especialment en el tema de la mort, que és tractat amb quotidianitat, sense transcendència però amb algun element extraordinari que desencadena l'humor o la ironia. Finalment, són elements unitaris l'estil i sobretot la llengua a través de la qual parla el narrador —el vell Cristòfol a través del cronista o altres personatges directament—, de registre oral i col·loquial, amb trets dialectals occidentals. **(1,5 punts)**

Exercici 3

Opció A

Els 3 punts assignats al contingut del comentari es poden atorgar si l'examinand tracta, per separat o conjuntament, els aspectes especificats en les preguntes, és a dir, si explica que:

(a) Aquest fragment és l'inici del conte «Un barril de sabó moll» i, per tant, l'inici també del llibre *El Cafè de la granota*. Ens situa en l'escenari espacial de l'acció dels contes, Mequinensa —sobretot els seus carrers i el *Cafè de la granota*— i ens presenta algunes poblacions properes, les mines i els llaüts del riu Ebre. **(0,5 punts)**

(b) El narrador posa la història en boca del vell Cristòfol («em digué el vell Cristòfol a La Granota mentre bevíem cafè»), en reprodueix les paraules. Tot i que en aquest fragment no es pot comprovar, el narrador d'aquest conte i d'altres del recull és un cronista que aplega informació sobretot del vell Cristòfol i que sovint, com en aquest conte, en reprodueix fidelment les paraules. Veiem que el vell Cristòfol s'adreça al cronista directament amb un vocatiu («xiquet») i amb un comentari en segona persona («això ja ho saps»). **(1,25 punts)**

(c) Com que el narrador pretén reproduir les paraules del vell Cristòfol, el fragment conté elements propis de la llengua oral. Hi trobem des de diminutius («horeta»), frases col·loquials («dic d'estalzí i no dic mentida»), dislocacions («De sabó moll, a la vila no en fabricàvem») i trets característics dels dialectes occidentals («hòmens», «estalzí», «xiquet», «pareixia»). També cal remarcar el lèxic relacionat amb la navegació per l'Ebre («llaüt», «lligar amarres», «molló», «patró», «peons», etc.). **(1,25 punts)**